

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Pdi'a acést'a ese tóta Marti sér'a,
— dar prenumeratiunile se priimescu
in tóte dílele.

Pretulu pentru Ostrunguri'a: pre anu
8 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fl. pre unu tri-
luniu 2 fl. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.
pre unu triluniu 2 fl. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte siodienele si banii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, si 30 cr. tacese timbrale.

Invitare la prenumeratiune!

Cinstiti coconi!

si

Dragi coconitie!

Apropiendu-se alegerile nóue,
me grabescu a vi face cunoscutu,
cà si eu am de gandu, ca sà me
facu cortesiu si sà medilocescu
reiesirea de deputatu, a cutarui
sèu cutarui.

Pentru acea, cei ce si-au pro-
pusu, ca sà se candideze; sèu
cei ce si-batu capetele intru acea,
cà óre cumu sà candidedie pre fa-
voritulul loru, ca sà pòte reusi
siguru; si in fine, toti cei ce vreu,
ca sà scie aieve canile si secretele ce voru fi pe
la alegeri, toti acei'a, diçu, sà grabésca a me prenu-
merá cātu mai ingraba, ca sà potu dá si eu plata
slugitoriloru mei, carii voru aduná si mi voru desco-
peri tóte huntiucagurile d'in venitoriu.

Pretulu de prenumerare, cu tóte cà traimu in
vremuri scumpe si in tóte dílele ni se urca dârile,
si in anulu 1875 va remanè:

Pe unu anu intregu 8 fl.

Pe unu diumetate de anu 4 fl.

Pe unu patraria de anu 2 fl.

Pe hozom, sèu cu diumetate de pretiu, nu me dau
la nime mai multu.

Bine ve socotiti déra si nu intardiati.

Cu plecatiune drépta remanu!

Gur'a Satului.

Catra damele de bordeiu.

— Epigrama. —

Dela cuventulu „liberu“ ve djeti libertine,
Cà-ci dati amorulu liberu la ori-si-care vine,
Esagerati in moda, calcati ce se cuvine,
Si vi permiteti tóte, crediendu, cà vi stà bine;
Ei da, cà-ci voi „persóne iertate“ ve numiti!
Dér' de-unde, pone unde voi libere sà fiti?
Cà-ci ori-si-ce voi faceti si candu de capu vi
faceti,

— De neci rusine n' aveti, —

Le faceti la porunc'a si 'n profitulu altor'a, —

— Si 'n risulu tuturor'a, —

Si astu-feliu remanenti'a sclavagiului hidosu
E numele nenorocosu,

Ce vi compete, cà nu stati libere, vedeti,

Ci fintie amarite si sclave voi sunteti! . .

(Temisiór'a, ²⁶/₁ 1875.)

Strig.

Politica inalta,

sèu

Ispravuri ispravnico-ispravinde.

— Articiu fore fandu, despre unele ispravuri romanesce. —

Motto: *Candu Domnulu, vè sà puna 'n petióre
unu poporu domnosu, i tramite o multime
de ispravnici. . . .*

Mintea romanului cea d'in urma-

Cà noi stranepotii dieiloru d'in Olimpu, cu toti
(ma si multe) suntemu mari politici, o scie lumea
si tier'a.

Cà noi descendentii lui Romulu si Remu d'in
Rom'a vechia, de unu tempu facemu totu politica
inalta, este tóte bine cunoscutu.

Cà noi remasitiile colonieloru lui Traianu, *ispravim* multe, e lucru vechiu.

Cà noi rudeniile celoru de rass'a latina, s' cei ce avemu o mare misiune in orientulu Europei, ne-bucuràm de o multime de *ispravnici*, inca este constatatu.

Cu unu cuventu, cà noi romanii de adi, suntemu unici in feliulu nostru, este unu adeveru, ce nu se póte trage la indoieála.

In ori care parte te-ai întorce si ai privi, pretindene vei vedè si vei audi, cà noi suntemu *mari politici* si *mari ispravnici*.

Nu este di, nu este momentu, nu este ocaziune, ca noi sà nu *ispravim* ce-va lucru mare — firesce, in totu loculu si totu-de-un'a, cù efectulu celu mai bir. . . . vremu sà dîcu briliantu. . . .

De candu inse inventaràm unu nou metodu de politica, si adecà asîe numit a politica de *oportunitatea*; si de candu si muierile se cam amesteca in *treburile nòstre*, de atunci a-poi facuràm unu progresu si mai gigantico-grozavnicu.

Sà luàm de exemplu numai starea, respective miscamintele d'in presentu.

La Pute-a- peste, ma si pr'in provincie, vedemu, cà domnii de la potere se sufulca barbatesce la lupta crancena contr'a nòstra.

Noi inse de locu i-si intielegemu.

Ridicàm manus'a si ne inarmàm cu — *oportunitatea* si esimu la lupta cu ei — dupa captoriu si cu pummulu in busunàri. . . .

* * *

Dér' sà mergemu mai de parte.

Unu cine-va d'in „*Gazet'a Transilvaniei*“ ne face atentù, cà ar fi tempulu, sà ne intielegemu si sà facemu odata ce-va. . . .

La aceste intr'unu tardiu a-poi resare *clubulu clusianiloru*, cu unu *Apelu* modernu, — adeca cu unu feliu de *papa noua*, de care nu scî cu ce sà te apuci, ca sà o poti indopá, cu cutítulu, ori cu lingur'a, — propunendu multe de tóte, dér' mai alesu, ca sà se tiena unde-va o conferintia d. e. la Belgradu, ca acolo a-poi sà hotarimu ce-va.

Dér' de abiè resunà acelu *Apelu* nimurigu, si éta se si ivesce in *Albina*, *Ispravniculu ispravniciloru*, scaperindu d'in capu, mani si petiòre si strigandu: ho! stati pe locu, d'a-poi ce-e ast'a? Cine cutédiã a ispraví ce-va fore de Noi? Josu cu clusienii!

Noi nu voimu conferintia la *Belgradu*, noi voimu la *Dev'a*, cu atátu mai vertosu, cu càtu si Noi stàm pe ganduri, cà óre mai merge'omu la Pute-a- peste, ori ne'omu *bagá nasulu si in treb'a ardeleniloru*; cà-ci noi aici n'avemu nemicu de lucratu, ci *trebaie sà ve invetiàm noi pre voi ardeleni, cà ce se faceti* s. c. l. — E de insemnatu, cà pe candu *Magnificentia* Sa scrie aceste, pe atunci M. S. e in deliriu si cugeta, cà romanii d'in Ungaria si Banatu sunt concentrati in persón'a lui. . . .

Intr' alt'a parte inse se ridica si *Orientulu latinu* si voindu a orientá, ni aduce in si mai mare confuziune, mai alesu pre clusieni. . . .

Intre aceste *Blasienii* inca se ticarescu la cioborobu si fiindu cà dloru sunt chiaru aprópe de *campulu libertatii*, aducu unu concludu: cà da, si ei s'oru *duce dupa clusieni, deca conferintia conchiãmenda s'a compune d'in carturari, cari sunt alegatori pentru diet'a d'in tier'a ungeresca* (1) . s. c. l.

Paguba, cà n'au hotaritu si aceea, cà respectivii sà fia totu odata si nemisi, séu celu pucinu civi ungeresci de falca romanésca. . . .

Totu atunci clocotescu intro zama lunga si Turdenii, cu cei d'in cottulu *Solnocului* de medilocu, hotarindu: cà da, *haidamu la Belgradu, sà ispravim, nu scim ce!*

Ei, da ast'a nu-e de ajunsu, ci éta si cocón'a *Federatiunea* cu votulu seu.

Ea in fündu se unesce cu clusienii; in forma inse nu tienie neci cù *Gazet'a*, neci cu *Orientulu*, ci dandu peste nasu celoru ce vreu sà se amestece in treburile ardeleniloru, propune: cà *la conferintia a tienenda, ori unde, sà participe numai cei ce suntu chieãmati sà aléga deputati pentru diet'a Ungariei*. Corespondintele *Federatiunei* se pare, cà a seuitatu, sà insemne si aceea, cà diariulu in care scrie astu-feliu de doctrine, a aparutu odata si *Pronunçiamentulu d'in Blasiu*. . . .

Telegrafulu? O! elu se vede, cà si-are cuibu intre sasi, cà de candu s'a finitu *comedi'a de alegerea de metropolitu*, de candu adeca . . . de atunci se ocupa numai de *Közérdek* si de politic'a cea mare a ungeriloru; pe scurtu s'a facutu *circumspectu. si multu politicosu*; tace si aduna la bombe si noduri. . . .

De alt'a parte *Gazet'a* protestésã crancenu, dicendu, cà ungerenii, sà-si caute de treb'a loru si sà nu faca galcéva; la ce marele Profetu si trimisulu providentialu, cu *indatinal'a-i eticheta*, se cocóra si mai tare si protestandu indruma pre ardeleni, ca *sà se stérge de urdorile sclaviei seculari* si sà nu cutedie a face cine va ce-va fore de amesteculu si voi'a *Magnificentiei* sale, cà a-poi. . . .

Pe candu Providentialitatea Sa se opintesce a dascalí tóta lumea, a incurcá treb'a si a se octroá de fiscalu nechiématu, pre atunci se ridicade nou „*Orientulu*“ de la Brasiovu si mi-tii oparesce pe toti cu apa rece, vream sà dîcu cu *decisiunile adunàrii de la 15 Maiu d'in anii 1848 d'in campulu libertatii*.

Pe scurtu: in tóte partile paràri, preste paràri, propuneri, preste propuneri, discussiuni, preste discussiuni.

Asîe déra trebile mergu de minune; pr'in urmare e sperantia, cà si rezultatele voru fi: precumu ni sunt ispravurile.

Fiindu-cà déra tóte diariile nòstre au luat u la briciu caus'a tientei pe venitoriu, mai vinu si eu a mi dá svaturile mele.

Dupa mine déra, ar fi mai *consultu* si mai *practicu*, cà pana un'a alt'a: sà *incingemu o disputa lunga si in focata si sà totu desbatemu si resbatemu pro si contr'a, pana ce voru trece alegerile*; ér' dupa aceea, sà strigàm in gur'a mare: cà *Petru-e de vina, cà Pavelu-e tóta caus'a, s astu-feliu vomu potè fi justificati naintea nepotiloru si stranepotiloru nostri*.

Gur'a Satului.

Is ravitoriu de politica 'nalta.

Fr. H. G.

Talmesiu-balmesiu.

Diariulu umoristicu a corcitu-ro-magnato-guverna-mentaliloru: Borsszem Jankó d'in Pute-a-pesté, in care aparú atâte glumele furate de la umoristii strainii, si care a une-ori face si despre romani, câte o gluma rea, in niriulu d'in urma de estu-anu, publica protretulu baronului Nopcea celu tineru, camerieriulu M. Sale a Imperatesei, laudandu-lu preste mesura si dicendu, ca desi dlu baronu Nopcea e romanu, totusi lu-admira curtenii si strainii; si ca: asié ar trebui sa fie toti romanii, ca si dlu baronu Nopcea s. c. l.

Credú, Dieu eu, ca atunci n'ar trebui, ca diet'a Ungariei sa croiesca atate legi ciocoiesci, totu pentru asuprirea bietulu romanu si atunci usioru s'ar potè realisa visurile fantastice ale lui Sécsényi, Kosuth si Eötvös — dér' ce sa te faci, decá romanii preferu a remanè mai bucurosi romani, decátu „domni mari — la strainii. . . .

D'in secretele redactiunei.

— Descoperiri secrete. —

Nemicu mai interesantu, decátu a sci celu pueinu câte-va d'in secretele cui-va. . . .

Nemicu inse mai remunerutu, de catu a fi bunu secretariu. . . .

Dér': nemicu mai practicú si mai cu venitu, decátu a face câte-odata si gschéft, cu secretele ce ni se concrédu.

Astu-feliu este seclulu in care traimu, n'avemu ce face.

Pentru ce sa fiu eu déra mai bunu, decátu multi altii. . . Da, si eu vi voiú descoperi, câte-va secrete d'in a le stapanulu meu, sub conditiunea, firesce, ca nu me veti dá de golu si me veti — remunerá cu cea ce mi compete.

Ascultati déra!

* * *

E di de érna.

Pe afore e sgomotu, plansu si vaiete.

Stapanulu meu (Gur'a Satului) sgriburesce in cancelaria langa o masa plina de scrisori, rodiendu-si pón'a si mustetiele, smulgandu-si perulu d'in céfa si bombanindu:

— Lucrulu naibe! Tóta lumea se canta, tóta lumea lamentédia si desperédia, éra eu, eu, amaritulu de mine, trebue sa me facu cu voia buna, sa scriu la glume, candu nu sciu unde-mi stá capulu de necasurile cele multe. . . .

Totu atát'a cauta sa factu ce-va, ca est'a mi-e mestesiugulu.

Ah! am o ideia.

Candu inse vre s'o puna pe hartia, — se deschide us'a si intra unu vechiu abohantu.

— A! servus! servus! frate si pretene, da cu ce te ocupi.

— Mi pare bine! (pentru sine: catu mai plesnescu de bucuria) chiaru voiamu sa-ti scriu, ca sa mi tramiti restantie-le de pe anii trecuti.

— Pecatu de a perde tempulu si a face spese nóue, frate d'a-poi ca sci tu bine, ca si nóue advocatiloru si deputatiloru, de cati-va ani, ni merge fórté reu; cu tóte aceste, eu sum gata la tóte sacrificiele, numai nu fi-ti si voi redactorii asié ómeni fore neci o indurare. — Eu d'in contra am venitu sa te rogu, ca sa-mi tramiti fóia si pe venitoriu a conto, ca a-poi vomu face sócotéla odata, de pe toti ani; a-poi sci tu, mi-esti colega, mi-ai fostu conscolariu, deci me poti acceptá; ér' decá nu prenumeru Priculiciulu, séu la Cocosú rosiú s. c. l.

Bietulu stapanu drimboia d'in buza si clatina d'in capu, ce sa faca?

De abié ese acestu mare partinitoriu alu literaturei, intra unu protopopu-asesoru.

— Bunu lucru, deie Dieu, frate.

— Bine-ai venitu, ca-ci érá pe-ací sa ti tramitu o scri-sóre pentru restantie.

— Sciu, frate; chiaru in caus'a acést'a am venitu, sa-ti spunu, ca nu me mai potú aboná la fóia ta, ca am spese multe, vreu sa mai cercu unu norocu si cu Priculiciulu, ori cu Cocosú rosiú; — ér' ce se tiené de restantie . . . d'a-poi crediu, ca totu mai am eu atát'a creditu la tine. . . . Altu-cumu decá mi-vei trimite a conto, póte ca m'oiu aboná; ca sci tu bine, ca-su omu seracu. Ce-su acele dóue casí si cincí patrare de pamentu; e dreptu si acea, ca am bani pe camata, dér', frate, traimu vremuri grele s. c. l.

E de insemnatu, ca domni de acést'a a-poi o visca si la celelalte redactiuni dicendu, ca au abonatu Gur'a Satului.

Dupa departarea acestui sermanu abonantu intra altii, patru, cincí, totu preteni, rudenii si amici vechi, imbratiosiandu si sarutandu pre stapanulu.

— Me 'mbucuru! Me 'mbucuru! Servus!

— Si eu (pentru sine: denú mai potú) Placa si siedi. Da ce facu pe a-casa? Sanitosi?

— Lauda ceriulu, voiósi cu toti; se petrecu cetindu multu pretiuit'a-ti fóia. Apropos! E chiaru pe la inceputulu anului, fi bunu nu ne seuitá neci pe venitoriu; nóua, ca la némuri si cuserfi, se cade, sa ne tramiti gratis; cumnatulu N. N. inca te róga, sa-i trimiti fóia, ca-i fórté place; cuserulu N. N. ti-va multumí in dílele aceste pr'in o epistóla, pentru bunatatea si marinimositatea, ca i-ai trimisu fóia anulu trecutú, si a-poi si pana atunci sperédia, ca nu-i refusá neci pe anulu acést'a. —

— Da, da, — li respunde stapanulu cu bucria fortiata! Hia! vremuri grele. . . .

Intre aceste éra batu la usia si intra unu preotu sdravanu. Judecandu dupa exteriorulu lui, nu e chiaru d'intre cei mai seraci.

— Vreu sa abonediu Gur'a Satului, pentru invetiatoriuulu N. N. cu diumetate de pretiu, ca sa solvésca la finea anului s. c. l. —

Sa se scie, ca santi'a sa a priimitu banii deja de la invetiatoriu, dér.

Dupa santi'a sa se ivesce unu notariu, a-poi unu dascalu, mai tardiu unu economu, toti cu scopu de a prenumerá, care a conto, care cu diumetate de pretiu, fore de a plati care-va vr'unu banu. . . .

Cei mai multi a-poi d'intre acesti gróznici interesati de literatura, se facu si critici — si a-poi nu numai éca asié, . . . criticandu unulu un'a, altulu alt'a.

Si ast'a totu asié merge intr'o di, ca 'ntralt'a.

D'a-poi inca abonantii cei d'in provincie?

Dér' despre celelalte, cu alt'a ocaziune.

Pacala.

secretariulu lui G. S.

TAND'A SI MAND'A.

T. Ti-audici a-minte, frate Mando, de cele ce ti-spusesemu mai adeunadi despre svar'a ujságuriloru unguresci, ce s'a facutu pentru ajutorarea ciangailoru d'in Bucovin'a?

M. Da, si a-poi?

T. Acumu audu, ca totu acele ujságuri se vaiera amaru, descoperindu, ca magiariédierea in Bucovin'a, pentru acea nu se póte propagá cu efectú, pentru-cá popii ciangailoru toti-su slovaci si rusneci, cari nu sciu neci o botca unguresce.

M. Ei, cã atunci, slaba trãba-e pentru cei ce vreu sã faca cu ei, unu „*Nagy-Magyarország*“.

T. Cam asiã; cu tãte aceste, eu am aflatu secretulu, cum sã *põta invetiã ciangaii unguresco*.

M. Èn sã te-audu.

T. D'a-poi asiã, cã domniã sã trimita intre ei, pre olãh-magyar literatus-ii, carii scriu *nyelv botlãsuri* sã si-asiã se ocupa multu de limb'a domnesca.

M. O! fi ti-ar capulu sindilitu, cã bine ai ni-meritu!

T. Asiã dera a trebuitu sã ne insielãmu si 'n credinti'a acea desiãta, cã ministrutiulu de dreptate unguresca, Dr. Todoru Pauleru, va fi mai cu dreptate facie de noi romanii?

M. Cumu asiã?

T. D'a asiã, cã Mari'a sa a aflatu fãrte cu dreptu si conveniabilu, a denumiã la Tabl'a regesca d'in Muresiu-Osfõrheiu, in loculu aloru doi judi romani, pre doi saã.

M. Nepreceptule! d'a-poi nu sci tu, cã si intre ministri sunt de acei'a, caror'a li place, sã fia favoriti naintea boieriloru.

T. Cetitu-ai interesante „documente la istoria' revolutiunei unguresci d'in anii 1848—9“ publicate in Federatiune?

M. Cetitu, Dieu; si m'au incantatu!

T. Si ce dici la cele ce ai cetitu despre Goz-Mãn?

M. Da, ce sã dici, de cãtu, cã suntu si de acei'a lupi: cari neci si-schimba perulu, d'er neci neravulu.

T. Audã-si, ce diãe mai adeunedi desperatulu ministru ungurescu de financia C. Ghici, in comisiunea financiesca?

M. Ce?

T. Cã dẽca s'oru urcã dãrile, Mari'a Sa garantẽdia cu capulu, cã va scapã tier'a unguresca de tãte nevoile.

M. Eftina garantia, pentru atãte pei ce s'oru trage de pe noi.

FRÈNC'A SÌ FLÈNC'A

T. Alisolgaia! cu plecãtiune buna! soro draga, da de unde asiã de nelcosia si impenata, ca unu corcodanu?

F. D'in lumea mare.

T. Si pentru ce te-ai intiotionatu asiã de grãznicu?

F. Hia! Am fostu la cortesitu!

T. Ce-audu! Tu si la cortesitu?! Asiã de timpuriu? Nainte de ce ar aparẽ, respective compune, *Catechismulu popularu*, despre nou'a lege de alegere? . . . Si pentru cine ai cortesitu?

F. Siãda intrebare. Da pentru mine.

T. Ah! nu me 'nbetrani; da cumu socoti tu, ca sã te alãga de deputatu, candu emanciparea femeiloru inca nu. . . .

F. Vorbe gõle! d'a-poi cã n'am cortesitu eu pentru ca sã me alãga de deputatu, cã-ci la asiã ce-va sã receru bani, ma de multe ori si lapadarea de cãtra nẽmu, ceea ce eu nu võiu, ei. . . .

T. Sã fiu fanfarona, dẽca te pricepu.

F. Siuchiato! . . . Am cortesitu, ca sã me alãga de lady patronesse! . . .

T. Auo! mam'a mea, da acca ce bidiganis-e?

F. Neculto! Sã vede, cã n'ai amblatu pr'in panorama, ca sã vedi Parisulu si n'ai conversatu cu imperatese, marchisi, princi si lordi in — visu; sã vede, cã nu esci dẽmna, ca sã te poti indesã si tu intre cei d'in familiã de princi, — intre hotvoleu.

T. Destulu, destulu, spune-mi numai ceea ce te-am intrebatu.

F. D'a-poi am cortesitu, pentru ca sã me alãga de mam'a balului. . . .

T. Na, vedi asiã, acẽst'a vorba o mai intielegu, cã de vr'o cãti-va ani o totu audu, de si nu me pricepu de ce trãba-su mamele de baluri si pentru ce trebue, sã aibe balurile romane mame. . D'er' spune mai departe. Ai voit u sã fii mam'a balului, — de siguru la Pute-a-pest e?

F. Da.

T. Si-a-poi?

F. Am picatu cu unu votu.

T. Asiã dera s'a alesu era. . . .

F. Nu grabi. Sciu ce vrei sã dici, d'er' nu nimeresci. . .

T. Me omori cu curiositatea.

F. Asculta dera. Balulu de estu anu, s'a arangia de cãtra membri societãtii *Ajkos*-iloru si astu-feliu balulu de estu-tempu trebue sã fia mai cu forfoiu. Limbele rele inse siopotescu multe si ciudate lucruri, in urmarea acestor'a a-poi de mam'a, vreamu sã dici de lady patronesse, se alese dõmn'a C. de Bau-bau, renumit'a concertatõria de adi vera, de la concertulu d'in D.

T. Si-a-poi chiaru asiã de seraca-e coloni'a d'in Pute-a-pest e de mame, in cãtu. . . .

F. Taci si tieneti gur'a, nu ispitã dupa canã; au nu scã tu, cã noi ne pricepemu si la politica de rochia, vreamu sã diu, la politic'a familiara. si cã tinerimea inca trebue sã fia politicõsa.

T. Auditu-ai, sora, cã ce ispravescu unii nemnisiuti de pr'in tier'a mamaligariloru?

F. Ce? D'er' in fine se hotarira si ei a se pocali, si a nu mai fi totu slug'a si cõd'a aloru cãti-va nemnisi *Trasi-'mpinsi*?

T. Ba si mai multu. Audu cã vreu sã angagiedie pre o unguresca reformata de dascalitia, la scõla de fetitie romane in Somcut'a mare, ca sã invetie copilele romane limb'a cea culta nemnisiãscã.

F. Si cine sunt acei jupani-nemnisiuti, cari si-implinescu atãtu de frumõsu chiẽmarea loru?

T. Pre cumu andu, chiaru unii d'in cei „cu crucea 'n frunte“ si vr'o cãti-va fideli catielandri si cortesã de alui Ba(r)tal u.

F. D'a-poi bagsẽm'a jupani'a loru potu lucrã si astu-feliu, cã peile de cane inca nu-su tãte intr'o forma; unele-su mai fine, er' altele-su chiaru — potlõge. —